

Sittard-Geleen begint proef met hulp in het huishouden, om lange wachtlijsten korter te krijgen

© ANP

Sittard-Geleen -

Sittard-Geleen is een proef gestart met huishoudelijke ondersteuning om mensen zo zelfredzamer te maken. De gemeente hoopt hiermee ook dat de forse wachtlijsten in de huishoudelijke hulp omlaag kunnen en er minder druk op de thuiszorg komt.

Door Marjolein Welling

Vandaag om 20:40

-
-
-
-

In Sittard-Geleen staan er nu tweehonderd mensen op de wachtlijst bij aanbieders van huishoudelijke ondersteuning. Het gaat onder meer om revalidatiepatiënten of mensen met artrose, reuma en/of psychiatrische klachten. De wachttijd verschilt per aanbieder en is gemiddeld acht tot twaalf weken, omdat er te veel aanvragen zijn tegenover het aantal beschikbare zorgmedewerkers.

Door de druk op dit personeel te verlagen, hoopt de gemeente dat er meer ruimte komt voor de mensen die het hardst ondersteuning nodig hebben en dat de wachtlijsten omlaag kunnen.

Een team dat bestaat uit huishoudelijke ondersteuners van Ambulante Thuiszorg Limburg en Zuyderland Thuiszorg, twee ergotherapeuten en medewerkers van team Wmo, werkt mee aan de proef.

Lees ook: [Meer vrijheid en hoger loon voor huishoudelijke hulp in Heerlen](#)

Opzet

Er nemen twintig cliënten aan deel. Zij krijgen vier weken lang één uur ergotherapie per week. De therapeut leert hoe mensen hun huishouden kunnen doen met eenvoudige hulpmiddelen, zoals het gebruik van een voetwringers voor iemand die bijvoorbeeld door reuma niet meer met zijn handen kan wringen.

De ergotherapeut kijkt hoe je de taken kunt verdelen en maakt een adviesrapport. Op basis hiervan beoordeelt de Wmo-consulent of en hoeveel huishoudelijke ondersteuning de cliënt nog nodig heeft. Na drie en zes maanden is er een evaluatie met cliënt, ergotherapeut en huishoudelijke hulp.

Inschatting

De proef duurt zes tot acht maanden. Op basis van de uitkomst maakt de gemeente een inschatting van het aantal en type mensen dat met deze werkwijze is geholpen en daardoor minder of misschien wel geen ondersteuning (meer) nodig heeft. Ook wil de gemeente weten of deze manier van werken tijd bespaart, en zo ja hoeveel.

Lees ook: [Familie en vrijwilligers moeten ouderenzorg in Limburg redden: 'Mensen doen in de zorg of ze op vakantie zijn in Turkije'](#)

Familie en vrijwilligers moeten ouderenzorg in Limburg redden: 'Mensen doen in de zorg of ze op vakantie zijn in Turkije'

© ANP

Venlo/Maastricht -

De ouderenzorg in Limburg loopt vast als mantelzorgers, familie en vrijwilligers niet snel meer zorgtaken op zich nemen. Toenemende vergrijzing en personeelstekort vragen om ingrijpen. Die waarschuwing geven Limburgse zorgbestuurders af. „Mensen doen in de zorg of ze op vakantie zijn in Turkije, met zo'n all-inclusivebandje om.”

Serge Sekhuis en Paul Bots

Zaterdag 15 juli 2023 om 06:45

Zorginstellingen willen maatschappelijke discussie

De Limburger sprak met meerdere zorginstellingen die ieder op hun manier proberen te voorkomen dat het zorgstelsel binnen enkele jaren vastloopt. Eén sluitende oplossing is er niet. Organisaties hopen leegloop te voorkomen door medewerkers meer in de watten te leggen. Gepensioneerden wordt gevraagd langer door te werken.

De grootste winst valt echter te behalen als mensen meer naar elkaar gaan omkijken, geven de zorgbestuurders aan. Ze roepen op tot een maatschappelijke discussie hierover. Belangrijkste insteek van die discussie moet zijn dat mensen niet meer de zorg krijgen waar ze recht op hebben, maar de zorg die ze nodig hebben.

Het gesprek is nog geen vijf minuten bezig als Zuyderlandbestuurder David Jongen het hoge woord eruit gooit. „We stevenen in Nederland in de volle breedte af op een zorgcrisis. Een zorginfarct. Het leeuwendeel van de bevolking realiseert zich niet hoe nijpend de situatie is. Mensen redeneren: ‘ik betaal premie, dus ik heb recht op zorg’. Die mentaliteit moet écht veranderen. Je zult steeds meer zelf moeten gaan doen.”

David Jongen van Zuyderland. — © Luc Lodder

Het gebeurt niet vaak dat organisaties blij zijn met journalistieke vragen over dreigende ellende. *De Limburger* werd afgelopen maanden juist met open armen ontvangen door de grote zorginstellingen in de provincie. Allemaal hebben ze dezelfde boodschap: de manier waarop we gewend zijn om zorg te bieden aan ouderen en dementerenden is niet vol te houden. En het is niet alleen de taak van de zorgsector, maar ook van de burger om een crisis te voorkomen. Als er niets verandert, zal tussen nu en 2030 de wal het schip keren.

Lees ook: [Woede om megabezuiniging verpleeghuiszorg: 'Ouderenzorg in gevaar'](#)

Woorden die vorige week onderstreept werden door rapporten van de Raad van Ouderen en de werkgroep achter het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Ouderenzorg. De titel van dat tweede onderzoek spreekt boekdelen: *Niets doen is geen optie*. Een citaat uit het rapport: 'Zonder nadere ingrepen zal niets doen leiden tot een situatie waarbij de kans groot is dat de noodzakelijke zorg niet meer voor iedereen toegankelijk is, wat de meest kwetsbaren het hardst zal treffen'.

Verdubbeling

Harde woorden. De cijfers liegen er dan ook niet om. Tot 2040 neemt volgens het CBS het aantal 65-plussers met zo'n 40 procent toe en mogen we rekenen op bijna een verdubbeling van het aantal 80-plussers. Actueel zijn er in ons land 130.000 verpleeghuisplekken, zonder verder ingrijpen is een verdubbeling nodig in 2040.

Marc van Ooijen van De Zorggroep beheert met zijn organisatie momenteel veertig verpleeghuizen met tweeduizend bedden in Noord- en Midden-Limburg. „Als je blijft doen wat je deed, betekent dit dat we in twintig jaar tijd zo'n zelfde aantal verpleeghuisplekken erbij moeten zetten. En dan hebben we het nog niet eens over verdubbeling van het personeel gehad. Een opgave waarvan ik denk dat die eh... ingewikkeld is. En dat woord gebruik ik vooral omdat ik het woord 'onmogelijk' liever niet uitspreek.”

© ANP

Op Limburgse vacaturesites en websites van de grote zorginstellingen staan vele honderden vacatures. Ook de vakbonden zien de tekorten met lede ogen aan. Zeker in de zomer, als het personeel ook met vakantie wil, wordt het steeds lastiger om roosters gevuld te krijgen. Organisaties huren steeds vaker dure zzp'ers in om de gaten in elk geval cosmetisch te vullen.

'Je kunt net zo goed een opblaaspop neerzetten'

De inzet van zelfstandigen wordt door bijna alle betrokkenen gezien als de houtrot die het huidige zorgstelsel aanvreet. Dat begint al bij de bewoners zelf, die telkens iemand anders langs zien komen om te helpen douchen of aankleden. Er wordt geen band opgebouwd. Daar komt bij dat zzp'ers veel meer betaald krijgen dan vaste krachten, terwijl ze de routine in het verpleeghuis vaak niet kennen. Een vaste medewerkster van het Venlose verpleeghuis Sinselhof zegt daarover: „Dan zijn wij dus alleen maar bezig met vragen beantwoorden. Ik zou haast zeggen: ga alsjeblieft weg, dan doe ik het wel alleen.”

Vakbondsbestuurder Amilde Schuur van Nu '91 noemt de zorg, mede vanwege het groeiend aantal zzp'ers, „verziekt”. Als je zzp'ers alleen maar inhuurt om de roosters op papier kloppend te maken, kun je „net zo goed een opblaaspop neerzetten”, stelt ze. „Je zou daar eigenlijk acuut mee

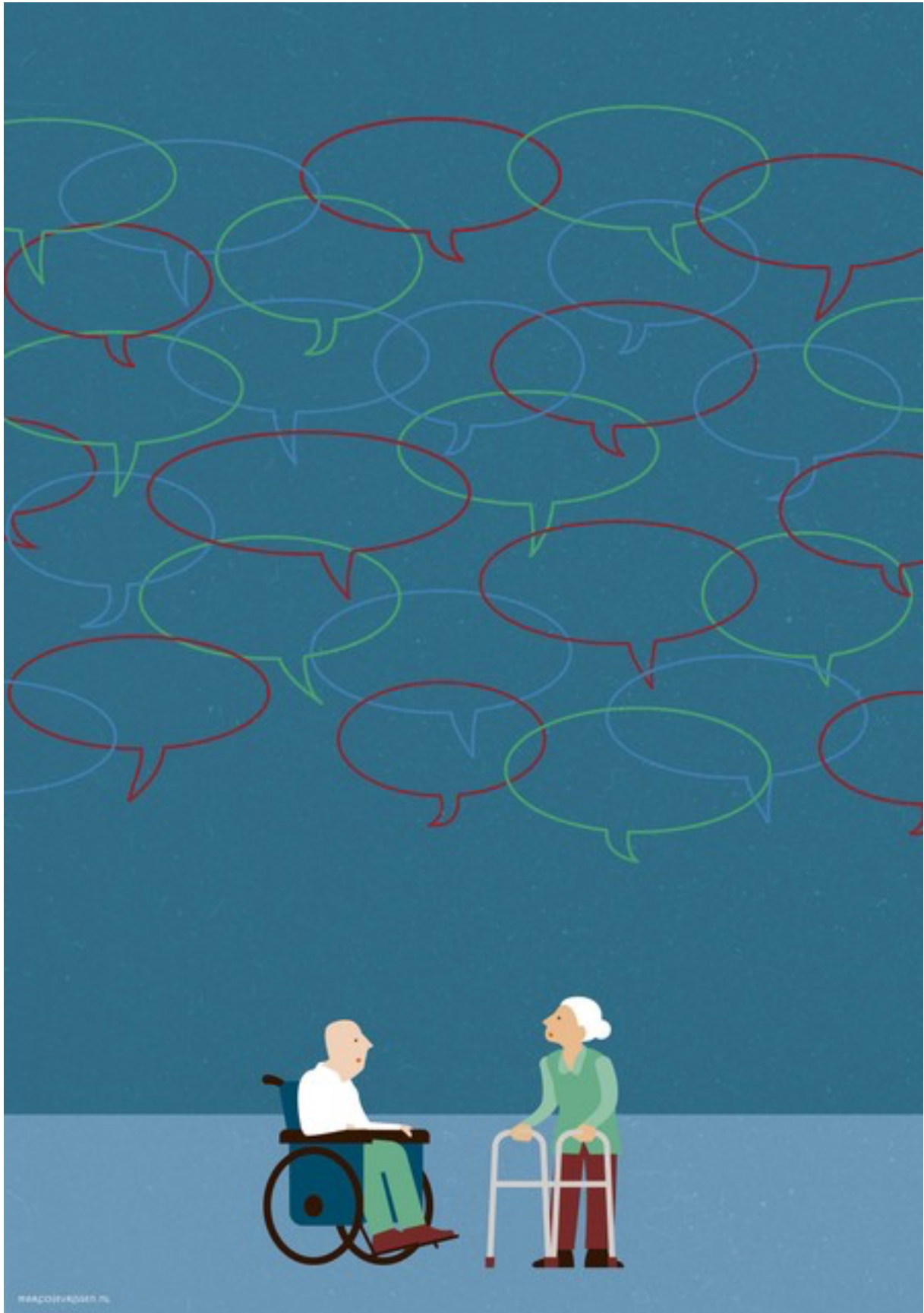
Onbetaalbaar

Om over de krappe arbeidsmarkt nog maar te zwijgen. Nu al werkt één op de zes mensen in de zorg, stelt het IBO Ouderenzorg. Bij ongewijzigd beleid zou dat één op de vier moeten worden in 2040. Dat is even onrealistisch – ook andere sectoren als onderwijs en woningbouw schreeuwen om personeel – als onbetaalbaar. Nu al kost alle zorg die wij samen consumeren jaarlijks 100 miljard euro: 13 procent van ons nationale inkomen. Sombere voorspellers vrezen een verdere stijging tot 20 procent in 2040. Voor andere zaken blijft steeds minder geld over.

In september vorig jaar ondertekende een groot aantal partijen in de zorg het Integraal Zorgakkoord (IZA). Hierin zijn met het ministerie van VWS afspraken gemaakt over hoe we de zorg in de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar houden. Onder meer door intensiever samen te werken, in plaats van te concurreren, wat lang het adagium was. Ook dat zal, in de praktijk, nog een hele opgave blijken.

Indonesië

Met de vergrijzing groeit niet alleen het aantal hulpbehoevende ouderen, ook de leeftijd van het zorgpersoneel loopt op. „Mijn medewerkers zijn gemiddeld 48 jaar. Ik neem iedereen aan die ik kan krijgen: zijinstromers, leerlingen, open sollicitaties”, aldus Koster. Zuyderland zocht zijn heil al in Indonesische verpleegkundigen. De Zorggroep heeft sinds kort enkele medewerkers uit Suriname.

© Marco Jeurissen

In de slimmere en zuinigere (ouderen)zorg van de toekomst zal techniek een nóg grotere rol krijgen: *E-health*. Zorg op afstand met camera's, robots en de kansen van kunstmatige

intelligentie. Meander-topman Jack Janssen geeft een voorbeeld. „Vaak durven mensen die thuis wonen niet meer te douchen, omdat ze bang zijn dat ze uitglijden en niet gevonden worden. Er is nu een bewegingssensor die detecteert als iemand valt. Dan kan er meteen iemand komen helpen.”

Zijn al die technologische oplossingen niet wat afstandelijk? David Jongen is er helder over: „Beter afstandelijke zorg dan geen zorg.”

Lees ook: [Onderzoek: ruim 80% van de Nederlanders heeft geen zorg geregeld voor oude dag](#)

De technologische oplossingen zijn voor een belangrijk deel bedoeld om ouderen langer thuis te laten wonen. Niet alleen om de toestroom naar de verpleeghuizen te remmen, maar vooral omdat mensen dat zelf vaak het liefste willen. De drempel voor opname in een verpleeghuis wordt steeds hoger, bij Cicero is de gemiddelde verblijfsduur in tien jaar tijd gehalveerd tot krap twaalf maanden, weet Koster. Critici zien de keerzijde: ouderen zonder vangnet die - met lange wachtlijsten voor het verpleeghuis - thuis móeten blijven wonen en vereenzamen.

Levendige wijk

De Zorggroep werkt momenteel in Panningen aan een project waarbij dat thuis wonen op een andere manier kan worden ingevuld. Bij verpleeghuis Piushof wil de zorgorganisatie samen met de gemeente en Wonen Limburg een wijk bouwen waarin mensen die intensieve zorg nodig hebben wonen tussen jongeren en mensen met een lichtere zorgvraag.

De hoop is dat er een levendige wijk ontstaat waar mensen elkaar opzoeken en helpen. Boodschappen doen, een spelletje spelen. Het past binnen het Rijksbeleid dat ook steun krijgt van de Raad van Ouderen. „Als nog eens 10 procent van de vitale ouderen zich belangeloos in wijk en dorp extra inzet, zou dit verlichting bieden.”

© ANP

Daar zit wel een risico in, erkent bestuursvoorzitter Van Ooijen. „Want je hebt geen zekerheid, je kunt burgers niet dwingen om te helpen.” Gaat zo'n gemengde-wijkproject überhaupt veel handen aan het bed besparen? „Dat is de hamvraag. Ik weet het niet. Wat ik wél weet: als we blijven doen wat we deden, dan lukt het in ieder geval niet.”

Ook het inzetten van lager geschoold personeel kan een zorginfarct voorkomen. Meander-bestuurder Janssen: „Als je bij ons woont, ben je niet 24 uur per dag afnemer van zorg. Je wil ook gewoon prettig de dag doorkomen. Dat stuk betekenis van leven geven kan ook door niet-zorgopgeleide mensen gebeuren. Als je het hart op de goede plaats hebt, ben je van harte welkom om bij ons te komen werken.”

Zo gebeurt het op veel plaatsen in de praktijk al lang. Een medewerker met de juiste papieren verdeelt de medicijnen of zorgt dat een cliënt wordt gedoucht. Het kopje koffie, het praatje of spelletje wordt geregeld door mensen die niet voor de zorg zijn opgeleid, mantelzorgers en vrijwilligers. Wat overigens ook weer leidt tot klachten. De dochter van een verpleeghuisbewoonster ziet het met lede ogen aan, vertelt ze aan *De Limburger*. „Voor elke taak klopt bij ons mam weer iemand anders op de deur. Het is een wirwar van gezichten, verwarrend voor haar en erg efficiënt komt het niet over.”

Inspectie

Van Ooijen herkent dat, en vraagt zich af of de regels niet te streng worden toegepast. Of je niet ook lager geschoolde medewerkers of vrijwilligers kunt inschakelen om medicijnen uit te delen. Immers: als iemand thuis woont, mag de mantelzorger dat ook doen. De bestuurder ziet dat de inspectie ook soepeler lijkt te worden op dat punt. „Een spannende discussie, want wat als er iets misgaat?”

Zonder steun van mantelzorgers en vrijwilligers houdt nu al geen enkele zorginstelling in Limburg het lang vol. Vooral in de zomer. Zo vroeg Proteion eind juni de contactpersonen van verpleeghuisbewoners hulp bij het uitdelen van eten, het aankleden of wassen van bewoners of de krant (voor-)lezen.

Het is een situatie die ook buiten de vakantieperiodes steeds normaler wordt. De Zorggroep hield eind april in het Venlose verpleeghuis Sinselhof een informatieavond voor bewoners en familie. 'Met de huidige werkwijze sluiten wij niet meer aan op de ontwikkelingen', is de boodschap. Mantelzorgers kregen de vraag vaker zelf een steentje bij te dragen. Zelf de kamers schoonmaken, gehoorapparaten reinigen, teennagels knippen en drinken brengen. „Je voelt je bijna schuldig als je niets kunt doen”, stelt een aanwezig familielid, dat zelf ook niet helemaal mobiel meer is.

Sinselhof in Venlo. — © Lé Giesen

Medewerkers zijn blij met de extra handjes. Maar het leidt soms ook tot vreemde situaties. Bijvoorbeeld in de zomer, als vrijwilligers die soms zelf 80-plus zijn tijdens de hitte moeten zorgen dat leeftijdsgenoten het rustig aan doen en genoeg drinken krijgen.

Maatschappelijk debat

De Limburgse zorgprofessionals pleiten, in hun poging het zorginfarct af te wenden, voor een brede maatschappelijke discussie. Een gezonder leefpatroon kan ertoe leiden dat je minder of later zorg nodig hebt. Maar vooral het idee van 'ik heb premie betaald dus ik heb recht op alles' moet worden losgelaten. Jack Janssen: „Mensen doen in de zorg of ze op vakantie zijn in Turkije, met zo'n all-inclusive bandje om.” Die mentaliteit, dat eisende, moet veranderen. „Het gaat er niet om waar je récht op hebt, maar wat je nódig hebt.”

Lees ook: [Aanpak Limburgse ouderenzorg voorbeeld in binnen- en buitenland](#)

De IBO Ouderenzorg onderschrijft het pleidooi voor een maatschappelijke debat, maar waarschuwt tegelijkertijd dat het aantal mantelzorgers in de toekomst afneemt. De nieuwe generatie ouderen is vaker single en heeft minder kinderen.

Zelfredzaamheid en vooral naastenhulp moeten weer normaal worden. En die naastenhulp moet niet alleen met de mond worden beleden, maar ook in daden. Je moet er zelf tijdig aan werken, is de boodschap. Hoe? Jack Janssen: „Ik ben twee jaar geleden verhuisd. Met een aantal burens zorgen we voor een overbuurvrouw die hulpbehoevend is. Een maatschappelijke verantwoordelijkheid, vind ik dat. Ik hoop dat als ik het ooit zelf nodig heb, iemand dat ook voor mij doet.”

In tranen na dreigend 'plasverbod' voor moeder

Huilend zat Loes* in de auto na het bezoek aan haar moeder in het Venlose verpleeghuis Sinselhof. De hoogbejaarde moeder slikt plaspillen en moet dus regelmatig naar het toilet. Maar nu is voorgesteld om de vrouw, die niet zelf uit bed kan, nog maar eens per twee uur te laten plassen. „Daar word ik dus gek van”, vertelt Loes. Na een ‘goed gesprek’ is de plasregel nooit ingevoerd. Maar er gaat meer fout. Het wassen van vooral de intieme zones gebeurt slecht, vertelt ze. „En als mam naar bed wil, moet ze soms een uur wachten. Zij laat het allemaal over zich heen komen en ik kan niet steeds op hoge poten komen klagen, bang dat het gevolgen heeft voor hoe ze haar verzorgen.”

De hel

Loes is niet de enige met klachten. „Ik had mijn moeder zo gegund dat ze nog wat jaren kon genieten”, vertelt de dochter van een andere Sinselhofbewoonster. „Laatst kreeg ze maar een kleine portie eten, simpelweg omdat het op was. Ze is ook al eens wekenlang niet gedoucht. ‘Het is hier de hel voor me’, zegt ze. Dat snijdt je door de ziel.” De familieleden nemen „de meisjes” die bij Sinselhof werken niets kwalijk. De medewerkers rennen van hot naar her om de bewoners zo goed mogelijk bij te staan. Het is het beleid en vooral het grote personeelstekort dat hen boos maakt.

Sinselhof valt onder De Zorggroep. *De Limburger* sprak meerdere (oud-)medewerkers. Bang voor represailles durven ze hun verhaal alleen anoniem te doen. „We zien het allemaal uit elkaar vallen. Hoe vaak wij al huilend op de afdeling hebben gezeten, of smekend bij de manager. Er wordt niet geluisterd.” De Sinselhofmedewerkers vertellen hoe afgelopen tijd liefst negentien collega’s vertrokken, ongeveer een derde van het totale personeelsbestand. Veelal uit onvrede over het gevoerde beleid. Ze zien de zomer met zorg tegemoet. Met de huidige leegloop wordt de vakantieperiode een drama, voorspellen ze. „Nu al komen cliënten niet meer toe aan hun activiteiten. Ze worden niet op tijd verzorgd.”

„We hebben al eens gevraagd om leeggekomen kamers iets langer leeg te laten. Om de werkdruk te verminderen.” Dat gebeurde in eerste instantie niet, mede omdat De Zorggroep de inkomsten hard nodig heeft. Het boekjaar 2022 werd afgesloten met een verlies van 3,2 miljoen euro. Inmiddels neemt Sinselhof tijdelijk geen nieuwe cliënten meer op.

Rust

De Zorggroep moet meer de tering naar de nering zetten, stelt bestuurder Marc van Ooijen. „We vinden de vergoeding die we per cliënt krijgen te laag, maar elke zorgorganisatie in Nederland moet het daarmee doen.” Van Ooijen had zijn medewerkers na de heftige coronajaren graag wat ‘rust’ gegund. De boodschap is echter tegenovergesteld. Met minder mensen moeten juist meer cliënten verzorgd worden. „Het werk moet slim worden verdeeld.” Bij enkele huizen, waaronder Sinselhof, loopt dat minder succesvol, erkent hij. De klachten die *De Limburger* optekende hebben volgens de bestuurder niets te maken met de bezuinigingsslag. „Ik zeg niet dat wat mensen vertellen niet is gebeurd, het zal zo zijn. Als er signalen zijn, doen we daar iets mee. Maar in dit geval hebben wij geen enkele formele klacht gehad. Wij betreuren uiteraard de geschetste situatie. We streven ernaar om de kwaliteit en continuïteit van zorg te waarborgen.”

* De naam van Loes is gefingeerd, de echte namen van de anoniem opgevoerde mensen zijn bekend bij de redactie.
